

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра філософії гуманітарних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«3» вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ІННОВАЦІЙ
для здобувачів ступеня доктора філософії
гуманітарних спеціальностей

(Змістовна частина І. «Сучасна світова філософія: теоретико-методологічні
і духовно-практичні виміри»)

галузь знань	03 «Гуманітарні науки»
спеціальність	035 «Філологія»
освітній рівень	доктор філософії (PhD)
освітня програма	«Філологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна/заочна
Навчальний рік	<u>2019/2020</u>
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Приятельчук Анатолій Олексійович, к.ф.н., професор кафедри філософії
гуманітарних наук

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: Приятельчук Анатолій Олексійович, к.ф.н., професор, завідувач кафедри філософії гуманітарних наук, Сайтарли Інна Анатоліївна, д.ф.н., професор кафедри філософії гуманітарних наук

Затверджено

Зав. кафедри філософії гуманітарних наук

_____ (Приятельчук А.О.)

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «30» серпня 2019 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Маслікова І.І.)

Схвалено науково-методичною комісією Інституту філології

Протокол від «_____» _____ 2019 року № _____

Голова науково-методичної комісії _____ (Зубань О.М.)

ВСТУП.

1. Мета дисципліни: сприяти формуванню у здобувачів компетенції щодо практичного застосовування сучасних філософських знань у процесі виконання власного наукового дослідження.

2. Вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Здобувач має **знати**: сучасний зміст основних категорій філософської науки, особливості формування філософських методів та суміжних з нею методів гуманітарних наук, специфіку методологічних стратегій в умовах сучасного соціогуманітарного дискурсу.

2. Здобувач має **вміти**: концептуально використовувати філософські поняття і категорії у якості джерел формування інструментарію гуманітарного знання, критично осмислювати усталені підходи та ідеї, виокремлювати і характеризувати межі теоретичного і практичного у власних наукових дослідженнях.

3. **Володіти навичками**: наукового аналізу та категоріально-концептуального мислення, застосування складних соціогуманітарних підходів у наукових дослідженнях.

3. Анотація навчальної дисципліни «Філософія науки і інновацій» є складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії», належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін аспірантури (ОНД.02) і викладається українською мовою на першому році навчання.

Структурно дисципліна «Філософія науки і інновацій» складається із трьох змістовних частин. Перша змістова частина має назву «Сучасна світова філософія: теоретико-методологічні і духовно-практичні виміри». У ній висвітлені фундаментальні стратегії філософської науки, які вплинули на розвиток гуманітарного знання та постають важливим підґрунтям для сучасних соціогуманітарних досліджень.

4. Завдання (навчальні цілі) - опанування здобувачами ступеня доктора філософії гуманітарних спеціальностей концептуальним та методологічним здобутком філософської науки з метою подальшого розвитку навичок наукового мислення у дослідницьких практиках.

5. Результати навчання змістовної частини дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати і розуміти:			
1.1	змістовні відмінності філософських стратегій від інших сумісних із нею наук;	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, екзаменаційна робота.	5
1.2	критерії наукового дослідження;	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальна самостійна робота, екзаменаційна робота	3
1.3	місце вітчизняної філософської традиції у світовій науковій думці;	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, екзаменаційна робота	3
1.4	історичну логіку розвитку основних філософських підходів та ідей, їх дотичність до становлення сучасного соціогуманітарного дискурсу;	лекція, самостійна робота	екзаменаційна робота	5

1.5	значення власного наукового дослідження для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури.	лекція, самостійна робота	індивідуальна самостійна робота	3
	Вміти:			
2.1	визначатись щодо методологічної бази власного наукового дослідження;	семінар, самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна самостійна робота	5
2.2	обґрунтовувати актуальність та чітко формулювати мету дослідницького проекту;	семінар, самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна самостійна робота	5
2.3	практично застосовувати філософські знання (наративи) у процесі власного наукового дослідження з метою розв'язання комплексних питань та проблем;	семінар, самостійна робота	індивідуальна самостійна робота	3
2.4	продувати нові наукові ідеї з урахуванням тенденцій розвитку сучасної науки та глобальних цивілізаційних проблем (екологічних, етико-моральних, міжнародно-правових, релігійних тощо).	семінар, самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна самостійна робота, екзаменаційна робота	5
	Комунікація:			
3.1	здатність брати участь в дискусіях, концентруватися на значущих складових обраної проблеми (теми);	семінар, самостійна робота	усна доповідь	3
3.2	здатність брати участь у міждисциплінарних проектах комплексного наукового дослідження складних систем, використовувати результати досліджень філософської науки для досягнення цілей власного наукового дослідження;	семінар, самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна самостійна робота	3
3.3	проявляти увагу і толерантність до іншої (й інакшої) думки у процесі інтелектуальної комунікації.	семінар	усна доповідь	3
	Автономність та відповідальність:			
4.1	знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її, оцінювати її достовірність, пояснювати значущість, приймати обґрунтовані рішення;	самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна самостійна робота	2
4.2	мати інтелектуальне сумління, чесність у справі формування і	семінар, самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна,	2

	вираження інтелектуальної позиції.		самостійна робота екзаменаційна робота	
--	------------------------------------	--	---	--

6. Співвідношення результатів навчання змістовної частини дисципліни із програмними результатами навчання.

Результати навчання дисципліни	1.1	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання							
ПРН 9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	+	+		+			
ПРН 10 Генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції		+	+		+		+
ПРН 11 Використовувати новітні інформаційні і комунікаційні технології						+	

7.Схема формування оцінки.

7.1.Форми оцінювання.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1 - 2.4); (комунікація 3.1 - 3.3); (автономність та відповідальність 4.1 - 4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання під час навчального періоду.

1. Усна відповідь та участь в дискусіях на семінарах: РН 1.1, РН 1.3, РН 2.4, РН 3.1, РН 3.2, РН 3.3, РН 4.1, РН 4.2 – **10 / 16 балів**.

2. Презентація індивідуальної самостійної роботи: РН 1.2, РН 1.5, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 2.4, РН 3.2, РН 4.2 – **8 / 14 балів**.

Кількість балів під час навчального періоду формують бали, отримані здобувачем у процесі засвоєння матеріалу зі змістовної частини навчальної дисципліни. Загальна оцінка під час навчального періоду складається з балів отриманих за аудиторну і самостійну роботи.

Підсумкове оцінювання.

Екзамен у письмово-усній формі: РН 1.2, 1.3, 1.4, 2.4, 4.1, 4.2 – **12 / 20 балів**.

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмово-усній формі. Білет складається з двох питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 6-10 балів, що в загальному підсумку складає 20 балів. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою 12 балів для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

Умови допуску до підсумкового екзамену.

Здобувач допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав не менше 18 балів. Для допуску до екзамену здобувач має бути позитивно оцінений на 2-х семінарах, мати захищену індивідуальну самостійну роботу.

Таким чином, підсумкова оцінка (мінімум 30, максимум 50 балів) зі змістовної частини дисципліни складається із суми кількості балів за період навчання (мінімум 18, максимум 30 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

7.2. Організація оцінювання:

Роботи за період навчання		Кількість балів за період навчання	
		Min – 18 балів	Max – 30 балів
Усна відповідь і участь в дискусіях на семінарах	Заняття проводяться згідно з планом навчальних занять	«5» x 2 = 10	«8» x 2 = 16

Самостійна індивідуальна робота	Підготовка і презентація реферату на тему «Теоретико-методологічні засади дослідження ... (тема здобувача)» відбувається протягом періоду навчання. Передбачає написання наукового тексту в якому розкриваються основні структурні елементи вступної частини дисертаційного дослідження здобувача: актуальність, мета і завдання, гіпотеза, методологічна основа.	«8» x 1 = 8	«14» x 1 = 14
Загальна оцінка за період навчання		18	30
Оцінка за іспит		12	20
Результуюча оцінка		30	50

7.3. Критерії оцінювання.

Усна відповідь:

8 балів – повна, концептуальна, послідовна, з використанням основної і додаткової літератури, з визначенням категорій і понять, з відповіддю на додаткові і уточнюючі запитання, із заглибленням у сучасний інтелектуальний і соціокультурний контекст, з креативним використанням загальних соціально-гуманітарних знань;

7-6 балів – достатня, концептуальна, послідовна, з визначенням категорій і понять, з використанням основної літератури, з відповіддю на уточнюючі запитання, із розумінням проблеми у зрізі власної життєдіяльності;

4-5 бали – неповне, фрагментарне розкриття проблеми, з частковим використанням основної літератури; артикуляція відповіді поза концептуальним контекстом; містить суттєві неточності; апелює до інформації з не ідентифікованих I-net джерел, а не до елементів знання чи досвіду;

0-3 бали – фрагментарна, еkleктична, «не в тему»; має суттєві помилки; без використання основної і додаткової літератури, посилання на не ідентифіковані I-net джерела.

Доповнення / дискусія:

4 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

3 бали – доповнення змістовне;

2 бали – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

Екзамен:

9-10 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує основні принципи і положення гуманітарних методологічних стратегій, демонструє розуміння сучасного наукового дискурсу, виявляє знання основної і додаткової літератури з курсу;

7-8 балів – здобувач у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але недостатньо аргументовано, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє загальне розуміння методології

гуманітарного пізнання;

5-6 балів – здобувач не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, наводить еkleктичні визначення понять і категорій, демонструє непослідовне трактування принципів і положень методології гуманітарного пізнання.

Індивідуальна самостійна робота:

12-14 балів – реферат містить розкриті необхідні структурні елементи обґрунтування наукового дослідження; текст логічно і послідовно демонструє знання галузі і предметної сфери дослідження, їх розвиток і формування теоретико-методологічної основи; у тексті розкрито філософське підґрунтя і предметне застосування загальнонаукових та спеціальнонаукових методів дослідження;

8-11 балів – реферат містить розкриті структурні елементи обґрунтування наукового дослідження; текст демонструє загальне знання галузі і предметної сфери дослідження, її міждисциплінарної основи; у тексті розкрито загальнонаукові методи дослідження;

5-7 балів – реферат містить недостатньо розкриті структурні елементи обґрунтування наукового дослідження; текст демонструє загальне розуміння основних теорій міждисциплінарного знання; у тексті розкрито загальнонаукові методи дослідження;

1-4 балів – реферат має логічно не послідовний характер обґрунтування наукового дослідження і його теоретико-методологічних засад.

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	35-59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Fail	0-34

8. Структура першої змістовної частини «Сучасна світова філософія: теоретико-методологічні і духовно-практичні виміри» навчальної дисципліни «Філософія науки і інновацій».

Тематичний план лекцій і семінарських занять із розподілом годин.

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Вступ до філософії				
1.	Тема 1. Методологічна функція новітньої філософії.	2		10
2.	Тема 2. Концептуальні трансформації онтологічного дискурсу.	2		8
3.	Тема 3. Філософська антропологія у контексті психоаналітичного доробку.	2		10
4.	Тема 4. Суспільствознавча спрямованість філософської теорії	2		8

5.	Тема 5. Проблема детермінант суспільно-історичного процесу	2		8
6.	Тема 6. Еволюція критичної соціальної парадигми	2		10
7.	Тема 7. Структуралістське підґрунтя соціальних теорій.		2	8
8.	Тема 8. Глобалізація та формування цивілізаційної парадигми		2	10
	ВСЬОГО	12	4	72

Загальний обсяг **90** год., в тому числі:

лекцій – **12** год.
 семінарів – **4** год.
 самостійної роботи – **72** год.
 консультацій – **2** год.

9. Рекомендована література.

Основна:

1. Сайтарли І.А., Іщенко О.М., Приятельчук А.О. **Нариси з сучасної філософії**: Навчальний посібник для магістрів та здобувачів ступеня доктора філософії / І.А. Сайтарли, О.М. Іщенко, А.О. Приятельчук (За ред. академіка НАН України Л.В. Губерського). – К.: «ВАДЕКС», 2016. – 370 с.
2. **Основи методології та організації наукових досліджень** / А.Є. Конверський (ред.). – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
3. **Філософія науки**: Підручник для аспірантів / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко, В.Л. Чуйко та ін.; за ред. І.С. Добронравової. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 255 с.
4. Марія Фюрст, Юрген Тринкс **Філософія** / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. – 544 с.
5. Вальденфельс Бернхард **Вступ до феноменології**. – К.: «Альтерпрес», 2002. – 176 с.

Додаткова:

1. **Гуссерль Е.** Идеи к чистой феноменологии феноменологической философии / Э. Гуссерль. – М.: Дом интеллектуальной книги, 1999.
2. **Арендт Г.** Джерела тоталітаризму / Г. Арендт – Львів, 1999.
3. **Белл Д.** Грядущее постиндустриальное общество / Д.Белл – М.: Академия, 2004.
4. **Бодрийяр Ж.** Общество потребления. Его мифы и структуры. / Ж. Бодрийяр – М.: Республика, 2006.
5. **Валлерстайн И.** Конец знакомого мира. Социология XXI века / И. Валлерстайн [перевод с англ. В.Л.Иноземцева] – М. “Логос”, 2003.
6. **Делёз Ж., Гваттари Ф.** Анти-Эдип. Капитализм и шизофрения / Ж.Делёз, Ф.Гваттари (Пер. с фр. Д.Кралечкина, науч.ред. В.Кузнецов) – Екатеринбург: У.Фактория, 2007.
7. **Леви-Стросс К.** Структурная антропология / К. Леви- Стросс – М.: Эксмо-Пресс (Пер. с фр. В.В.Иванова), 2001.
8. **Липовецки Ж.** Эра пустоты. Эссе о современном индивидуализме / Ж. Липовецки – СПб.: Владимир Даль, 2001.
9. **Ортега-и-Гассет Х.** Восстание масс / Х. Ортега-и-Гассет – М.: ООО “Издательство АСТ”, 2003.

10. Парсонс Т. Социальная система / Т.Парсонс // О социальных системах – М.,2002.
11. Райх В. Психология масс и фашизм / В.Райх – М.:ООО “Издательство АСТ”, 2004.
12. Ружмон Д. Любовь и Запад / Дени де Ружмон // Новое литературное обозрение. – М., 1998.
13. Тоффлер Э. Революционное богатство / Э.Тоффлер, Х.Тоффлер. – М.: Издательство “АСТ Москва”, 2008.
14. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности / З.Фрейд. Я и Оно. – М.: Эксмо-Пресс; Х.: Фолио, 2001.
15. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию / Ф.Фукуяма. – К., 2004.
16. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон – М., 2005.
17. Элиас Н. О процессе цивилизации: социогенетические и психогенетические исследования: в 2-х т. / Н. Элиас – М.; СПб, 2001.

10. Питання до іспиту.

1. Еволюція діалектичного підходу.
2. Антропологічне підґрунтя психоаналізу та структуралізму.
3. Філософська герменевтика та аналітична філософія.
4. Методологічні засади екзистенціалізму.
5. Поняття та зміст «*феноменологічної онтології*».
6. Екзистенціальна аналітика *Dasein*.
7. Концептуалізація та класифікація *симулякру*.
8. Фундаментальні концепти «ортодоксального психоаналізу».
9. Несвідоме як наратив класичного психоаналізу та його вплив на постсучасну антропологію.
10. Феномен трансгресивного досвіду.
11. Психоаналітична теорія *деструктивного лібідо*.
12. Поняття соціальної метафізики.
13. Еволюція критичної теорії.
14. Світ-системний аналіз: зсув від класового до національного контекстів.
15. Теорія постіндустріального суспільства.
16. Розвиток цивілізаційної парадигми.
17. Ідея «кінця історії» та її критика.
18. Цивілізаційне підґрунтя структурного-функціоналізму.
19. Поняття економічних «аскези» та «репресії».
20. Постструктуралістська критика капіталізму.
21. Божевілья як предмет соціально-філософського аналізу.
22. Психоаналітична та економічна теорії масового суспільства.
23. Масовизація як основа тоталітаризму.
24. Соціокультурний аспект проблеми «мас».
25. Специфіка масовизації в умовах постіндустріалізму.
26. Технології як чинник цивілізаційного розвитку.
27. Відносини «Я» і «Ти» як головна тема діалогічної парадигми.
28. Альтернативні концепції політичного: антагонізм та плюралізм.
29. Проблеми постдемократії.
30. Реставрація традиційних ідеологій.
31. Концептуальні та суспільно-історичні засади гендерного підходу.
32. Психоаналітична теорія статі.
33. Специфіка феміністичного психоаналізу.
34. Теорія статі у радикальному фемінізмі.
35. Гендерне питання у постмодерних проектах.
36. Методологічні передумови розвитку феноменології.
37. Співвіднесеність понять феноменологічної та ейдетичної редукції.
38. Тематика *Lebenswelt* та екзистенціальний зворот у феноменологічній філософії.

39. Методологічні засади постмодерної онтології
40. Поняття та соціально-антропологічні проекції *симулякру*.
41. Постмодерна онтологія під кутом політекономії вартості.
42. «Едипізація» культури та її діалектика.
43. Психоаналітична теорія «естетичного».
44. Психоаналітична теорія агресії.
45. Соціально-економічні засади деструктивності.
46. Постмодерний аналіз божевілья.
47. Психоаналітичні витоки структуралізму.
48. Структуралістська теорія культури.
49. Цивілізаційний чинник у суспільно-історичному процесі.
50. Глобалізація та конфлікт цивілізацій.
51. Теорія репресивного суспільства.
52. Постмодерна критика психоаналізу.
53. Фундаментальні концепти постмодернізму.
54. Інформатизація та кібернетизація суспільства.
55. Науково-технічний прогрес та культурний шок.
56. Інституціональна специфіка інформаційного суспільства.
57. Альтернативи демократії.
58. Постсучасна криза ідеології.
59. Соціокультурні витоки гендерної асиметрії.
60. Гендерний наратив в епоху постмодерну